

KAKO ŽIVE OSOBE SA MENTALNIM TEŠKOĆAMA U DOMOVIMA I BOLNICAMA

Zaboravljeni iza rešetaka

MILICA MILOJEVIĆ

Oronule, zapuštene zgrade, kupatila sumnjive čistoće, pretrpane sobe u kojima boravi po nekoliko ljudi, pa čak i neadekvatna hrana problemi su koje su u mnogim ustanovama uočili ombudsmeni BiH.

- Ove ustanove opstaju prvenstveno zahvaljujući požrtvovanosti, entuzijazmu i ogromnoj ljubavi zaposlenih koji rade direktno sa korisnicima. Njihov angažman zaslužuje divljenje i poštovanje, ali i mnogo veću podršku zajednice - kaže ombudsman BiH Ljubinko Mitrović.

Predstavnici institucije ombudsmena obišli su krajem prošle godine 15 javnih ustanova u oba entiteta u kojima se leče ili žive ljudi sa mentalnim teškoćama, među kojima su i dementni stariji ljudi, hronični psihički bolesnici i ljudi koji ne mogu voditi računa o sebi i svojim interesima.

Tim na čelu sa ombudsmanom BiH Jasminkom Džumhur privodi kraju izradu izveštaja o stanju u ovim ustanovama i o stanju ljudskih prava ljudi koji koriste njihove usluge koji će biti publikovan sredinom aprila. Detalji iz radne verzije dokumenta, koji su dostupni „EuroBlicu“, otkrivaju uznemirujuće detalje. Tako su u nekim ustanovama ombudsmeni zatekli rešetke na prozorima, neuredenu dokumentaciju, zaboravljene i zapuštene korisnike za koje se godinama niko ne raspituje. Porodice najčešće ove ljude posećuju godinu dana nakon smeštanja u instituciju, a kasnije svi zaborave

I PORODICE
RETKO DOLAZE U
POSETU

S. PAŠAUC

na njih. Nije problematičan samo odnos porodice nego neretko i centara za socijalni rad, centara za mentalno zdravlje i drugih institucija.

Posebna priča je odnos prema ljudima kojima je zbog umanjjenih intelektualnih kapaciteta oduzeta poslovna sposobnost, jer se i po deset godina ta odluka ne preispituje, a njihovo stanje ne kontroliše. Dešava se i da je jedan socijalni radnik staratelj za deset osoba smeštenih u institucije, mada je jasno da on, uz sve druge redovne poslove, ne može adekvatno da se stara o interesima tih ljudi.

NAJBOLJI ODLAZE U INOSTRANSTVO

I ombudsmeni i nadležni u Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite RS složili su se u oceni da su lekari, medicinske sestre, negovatelji i drugo osoblje zaposleno u psihijatrijskim bolnicama i ustanovama vrhunski profesionalci i izuzetni humanisti i da na njima počiva sistem. - Problem je međutim što ti ljudi sve češće odlaze u inostranstvo, gde je njihov rad mnogo bolje plaćen i više cenjen. To je ozbiljan izazov na koji moramo hitno naći odgovor - kaže ombudsman Ljubinko Mitrović.

Neretko socijalni radnik vodi i postupak za smeštaj lica čiji je staratelj, što je sukob interesa.

- Ljudi smešteni u ustanovama su naši građani koji imaju ista prava kao i svi mi, ali im je u ostvarivanju tih prava potrebna naša pomoć. Mi to, izgleda, ne želimo da priznamo - kaže ombudsman Mitrović.

U RS je kontrola radena u šest ustanova: u domovima za lica sa invaliditetom u Prijedoru i Višegradu, Psihijatrijskoj klinici u Banjaluci, Zavodu za forenzičku psihijatriju u Sokocu i u sokolačkoj Psihijatrijskoj bolnici, te Bolnici za hro-

ničnu psihijatriju u Modriči. Situacija je najteža u bolnicama u Jakešu kod Modriče i u Sokocu. Uslovi su najbolji u nedavno obnovljenom Domu u Prijedoru, dok je stanje u Višegradu ocenjeno kao solidno.

Iz Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite RS poručuju da su svesni problema u ustanovama i bolnicama, te da su učinjeni ogromni naponi da se stanje popravi. Ministarstvo je, navode, ispunilo sve finansijske obaveze prema ovim ustanovama za 2017. godinu, izraden je projekat za rekonstrukciju, izgradnju i opremanje četiri psihijatrijske ustanove i sada sledi obezbeđivanje kredita i grantova za taj posao u saradnji sa UNDP i Razvojnomo bankom Saveta Evrope. Uočena je, navode, i potreba pojačanog stručnog nadzora i jačanja kapaciteta

zaposlenih u ustanovama socijalne zaštite, a poostren je i inspeksijski nadzor. U Ministarstvu tvrde da imaju uređenu bazu podataka o svim korisnicima sa mentalnim teškoćama. U RS socijalni radnici koji su staratelji osobama koje nemaju srodnike ili za koje porodica neće da preuzme odgovornost, navode, ne mogu biti voditelji postupka za njihov smeštaj.

- Kada su u pitanju rešetke na prozorima, to ne možemo komentarisati jer ne znamo o kojoj se ustanovi radi, ali je moguće da je to primenjeno u cilju zaštite bezbednosti korisnika ili pacijenta - kažu u Ministarstvu.

Dodaju da izveštaj ombudsmena nisu dobili, ali da će kada ga dobije Ministarstvo postupiti po preporukama ombudsmena. ■

NA
NEKIM
USTANOVAMA
REŠETKE, KORISNICI
ZAPUŠTENI,
DOKUMENTACIJA
NEUREĐENA...